

แนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4
ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4
Guidelines for Internal Supervision Enhancing Quality Classroom based on
Sangkhavattthus 4 in Schools of Promkhiri Education Network under
Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 4

เกศินี มีบุญมาก
พระครูเขมธรรมโฆสิต
บุญเลิศ วีระพรภานต์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
Kesinee Meebunmak
Phrakhruekhemthammakosit
Boonlert Weeraponkan
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus
Email: 6703202068@mcu.ac.th

รับบทความ: 19 กุมภาพันธ์ 2569; แก้ไขบทความ 6 มีนาคม 2569; ตอรับบทความ: 9 มีนาคม 2569
Received: February 19, 2026; Revised: March 6, 2026; Accepted: March 9, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพ 2) ศึกษาแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 3) นำเสนอและประเมินแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการศึกษาศาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 คน ขั้นตอนการศึกษานวทาง ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 รูป/คน และขั้นตอนการนำเสนอแนวทาง ใช้การประชุมสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า : 1) สภาพการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพ ยังประสบปัญหาด้านความต่อเนื่องของการนิเทศ การมีส่วนร่วมของครูที่ยังไม่ทั่วถึง ระบบติดตามประเมินผลที่ขาดความชัดเจน และข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร ส่งผลให้การพัฒนาห้องเรียนคุณภาพยังไม่บรรลุผลอย่างเต็มศักยภาพ 2) แนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นการบูรณาการกระบวนการนิเทศกับองค์ประกอบห้องเรียนคุณภาพ โดยใช้หลักทวน เปยยวัชชะ อัตถจริยา และสมานัตตตตเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ความเข้าใจ และความไว้วางใจระหว่างผู้บริหารและครู ส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจและพร้อมพัฒนาห้องเรียนคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 3) นำเสนอและประเมินแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 การประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานแบบกัลยาณมิตร เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้การพัฒนาห้องเรียนคุณภาพมีความเป็นระบบและยั่งยืน

คำสำคัญ : การนิเทศภายใน; ห้องเรียนคุณภาพ; สังคหวัตถุ 4

Abstract

This qualitative study aimed to: 1) examine internal supervision for quality classrooms in the Promkhiri school network, 2) develop guidelines based on Sangkhavaththu IV, and 3) evaluate these guidelines. Methodology involved in-depth interviews with 18 informants regarding current conditions and 5 regarding guidelines, followed by a focus group with 7 experts for evaluation. Data were analyzed using inductive analysis.

The findings were as follows: 1) The conditions of internal supervision for enhancing quality classrooms in the Promkhiri school network group lacked continuous supervision, insufficient teachers' participation, unclear monitoring and evaluation systems, and limitations of time and resources which led to ineffective achievement of quality classroom development. 2) The guidelines for internal supervision to enhance quality classrooms based on Sangahavaththu 4 integrated four supervision processes with five components of quality classrooms, using the Sangahavaththu 4 as the operational framework. The application of generosity (Dana), kind speech (Peyyavajja), beneficial conduct (Atthacariya), and impartiality and consistency (Samanattata) were used for developmental supervision emphasizing on collaboration, mutual understanding, and trust between school administrators and teachers, thereby enhancing teachers' motivation, commitment, and readiness to continuously and sustainably develop quality classrooms. 3) The presentation and evaluation of the guidelines for internal supervision to enhance quality classrooms based on Sangkhavaththus 4 were discussed by experts that they were applicable suitable because the guidelines fostered positive relationships between supervisors and supervisees, created a collegial working atmosphere, supported collaborative learning, and enabled the development of quality classrooms in a systematic, clear, and sustainable manners, ultimately contributing to the improvement of educational quality.

Keywords: Internal Supervision; Quality Classroom; Sangkhavaththus 4.

บทนำ

การจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 วางอยู่บนหลักการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560: 14) ภายใต้แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) ซึ่งมุ่งให้สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ พัฒนา และประเมินผลการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป ในเชิงทฤษฎีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 3 กระบวนการสำคัญ ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน ข และกระบวนการนิเทศ โดย “การนิเทศภายใน” ถือเป็นกลไกเชิงระบบ ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับห้องเรียน แนวคิดการนิเทศสมัยใหม่เน้นการนิเทศเชิงพัฒนา และการนิเทศแบบมี

ส่วนร่วม ซึ่งให้ความสำคัญกับการสะท้อนคิด การเสริมพลัง และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 7)

การบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน เปยยวัชชะ อัตถจริยา และสมานัตตตา เข้ากับ กระบวนการนิเทศภายใน สามารถอธิบายได้ในกรอบแนวคิดเชิงคุณธรรมและภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยหลักดังกล่าวทำหน้าที่เป็นกลไกทางสังคมและจิตวิทยาในการเสริมสร้างความไว้วางใจ ความผูกพัน และแรงจูงใจ ภายในองค์กร ช่วยเปลี่ยนบทบาทของผู้นิเทศจาก “ผู้ควบคุม” ไปสู่ “ผู้นำเชิงพัฒนา” อันเอื้อต่อการสร้าง วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน (ทองดี สุรเตโช, 2548: 33) ดังนั้นการนิเทศการสอนจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการนิเทศเป็นกระบวนการในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำและส่งเสริม สนับสนุนโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนและทุกฝ่ายได้ร่วมมือกัน (นาริรัตน์ บุญ รอด และคณะ, 2564 : 38) การนิเทศการสอนที่เป็นระบบและต่อเนื่องจะช่วยพัฒนาครูให้มีความสามารถในการ ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้านทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยเน้นการใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ร่วมกันศึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาคือปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน (อรุณรัชต์ ศาสตร์สกุล, 2566 : 112) โดยการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาปรับใช้ในการทำงานจะสามารถช่วยในการปฏิบัติงานของ บุคลากร อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในองค์กรด้วยตนเองและระหว่างองค์กร กับบุคลากรมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความความสุข ความสามัคคี ความสำเร็จ ในการ ปฏิบัติงาน รวมไปถึงการสร้างความจงรักภักดีต่อองค์กรของบุคลากร และยังช่วยส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความ เข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น ให้ความสำคัญกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่ จะเข้าไปช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กรด้วยความเต็มใจ (ศิดารัตน์ เทพเสนา และคณะ, 2567: 339)

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศภายในส่วนใหญ่เน้นกระบวนการบริหาร ยังมีงานวิจัยที่บูรณา การ หลักสังคหวัตถุ 4 กับการนิเทศห้องเรียนคุณภาพค่อนข้างน้อย เนื่องจากผู้วิจัยส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญ กับ กระบวนการบริหารจัดการ ตามกรอบแนวคิดเชิงระบบ เช่น การวางแผน การติดตาม และการประเมินผล ซึ่งเน้นความสำเร็จตามตัวชี้วัดเชิงโครงสร้างเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า ช่องว่างทางวิชาการ (Academic Gap) ในด้านการนำหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุ 4 มาบูรณาการเข้ากับกระบวนการนิเทศ เพื่อ สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและกลายณมิติบริบท ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความ ร่วมมือในการพัฒนาห้องเรียนคุณภาพอย่างยั่งยืน

ภายใต้บริบทของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ซึ่งมีอยู่ระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ 21 จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในที่บูรณาการทั้งกรอบการนิเทศเชิงระบบ และหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นฐานแนวคิด เพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพในมิติของการบริหารจัดการชั้นเรียน การออกแบบการเรียนรู้อิงมาตรฐาน การใช้เทคโนโลยี การวิจัยในชั้นเรียน และการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน อย่างยั่งยืน ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในที่มีรากฐานเชิงทฤษฎีชัดเจน ผสาน กรอบการนิเทศเชิงพัฒนาเข้ากับหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อใช้เป็นโมเดลเชิงบูรณาการในการขับเคลื่อนคุณภาพ ห้องเรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

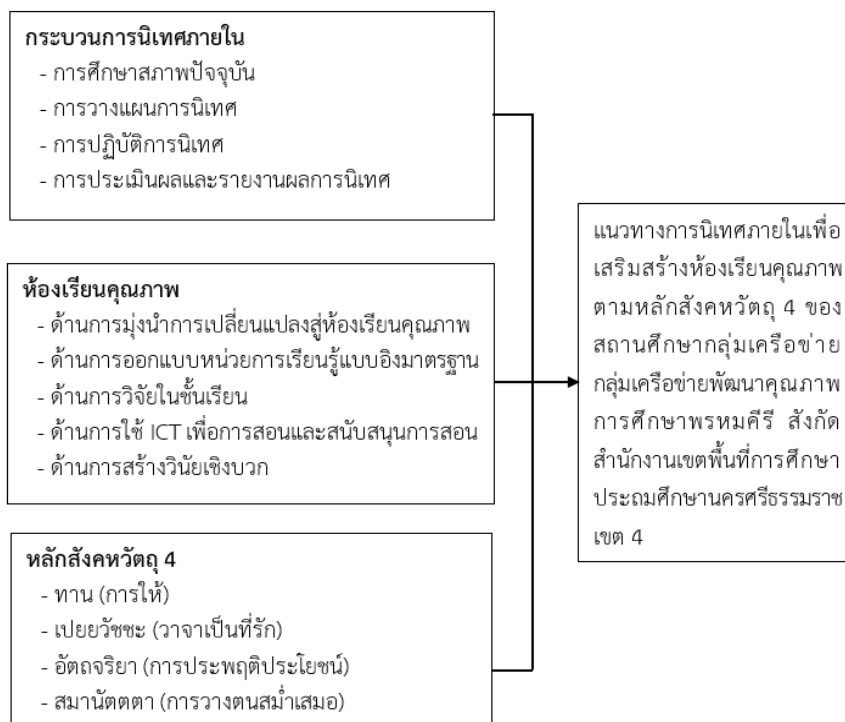
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสัจคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 4
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสัจคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 4

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสัจคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 4 ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาที่ได้ศึกษาไว้ พบว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษามีหลายประการที่นักวิชาการได้ให้ข้อมูลไว้ แต่สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การพิจารณาความถี่ของกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องตามแนวคิด ทฤษฎี ที่มีความถี่ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป มีจำนวน 4 ประการ ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การปฏิบัติการนิเทศ และ 4) การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ แลพจากการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการทำให้เกิดห้องเรียนคุณภาพจากแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาที่ได้ศึกษาไว้ มีจำนวน 5 ประการ ได้แก่ 1) การมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียนคุณภาพ 2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน 3) การวิจัยในชั้นเรียน 4) การใช้ ICT เพื่อการสอนและสนับสนุนการสอน 5) การสร้างวินัยเชิงบวก ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพใน ระดับปฏิบัติ คือ "ระดับห้องเรียน" โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับ "ห้องเรียนคุณภาพ" โดยห้องเรียนคุณภาพ หมายถึง ห้องเรียนที่มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่เอื้อต่อคุณภาพนักเรียนเกิดขึ้นในชั้นเรียน อย่างแท้จริง มีครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ได้คุณภาพมาตรฐาน และนักเรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นิสสรณ์ กัณหา, 2561: น.1) รวมถึง ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และนำเสนอผลงานจากการศึกษาค้นคว้าของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และศึกษาจากการสืบค้นได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับโดยมีจุดเน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนร่วมกันจากเทคโนโลยีที่หลากหลาย การเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพจึงต้องอาศัยกระบวนการนิเทศภายในที่เน้นการมีส่วนร่วม การสร้างขวัญกำลังใจ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกทั้งด้านการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนการนำหลักสัจคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบด้วย ทาน (การให้) เปยยวัชชะ (การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะ) อัถถจริยา (การประพฤติประโยชน์) และ สมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลายและการวางตนเสมอกัน) เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศภายในได้อย่างเหมาะสม (อรุณรัชต์ ศาสตร์สกุล, 2566: 111)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาการวิจัยใน 3 ลักษณะ คือ การศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จำนวน 18 คน ประกอบด้วยครูผู้ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาและครูผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี 18 คน ซึ่งคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 คน ศึกษาพิเศษ 2 คน และ พระภิกษุที่มีคุณวุฒิด้านการศึกษา 1 รูป
3. ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ประธานกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา 3 คน ศึกษาพิเศษ 1 คน และครูหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานวิชาการ 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือในขั้นตอนการศึกษาสภาพคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา

พรหมศิริ โดยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา และประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม มีค่าเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ทุกข้อ

2. เครื่องมือในขั้นตอนการศึกษาแนวทาง คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสัคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมศิริ โดยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา และประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม มีค่าเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ทุกข้อ

3. เครื่องมือในขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง คือ แบบประเมินและการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 18 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์สภาพการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมศิริ

2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน โดยใช้ร่างแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมศิริ

3. ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง ใช้การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คนโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือข้อมูลโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation)

2. การศึกษาสภาพ วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเป็นข้อสรุป

3. การศึกษาแนวทาง วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาเรียบเรียงและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและจัดทำเป็นแนวทาง

4. การนำเสนอและประเมินแนวทางวิเคราะห์โดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มมาเรียบเรียงเป็นแนวทางฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสัคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมศิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 4 ปรากฏผลดังนี้

1. การศึกษาสภาพการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมศิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 4

1) สภาพการนิเทศภายในด้านการมุ่งนำการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียนคุณภาพ พบว่า การนิเทศยังมีข้อจำกัดด้านภาระงาน เวลา บุคลากร และระบบข้อมูล จึงควรพัฒนาการนิเทศให้ยืดหยุ่น ลดงานเอกสารและ

ใช้ระบบประเมิน-รายงานออนไลน์เพื่อความต่อเนื่องและยั่งยืน 2) สภาพการนิเทศภายในด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน พบว่า สถานศึกษาดำเนินการนิเทศการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐานผ่านการวางแผนการนิเทศร่วมกับครูและหัวหน้ากลุ่มสาระ ควรพัฒนาคู่มือ อบรม และระบบรายงานมาตรฐานเพื่อเสริมคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 3) สภาพการนิเทศภายในด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า การนิเทศยังขาดความต่อเนื่องและความเป็นระบบ เนื่องจากภาระงาน เวลา ผู้เชี่ยวชาญ และทักษะการวิจัยของครู จึงควรเสริมระบบพี่เลี้ยง การอบรม และแรงจูงใจเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน 4) สภาพการนิเทศภายในด้านการใช้ ICT เพื่อการสอนและสนับสนุนการสอน พบว่า ยังมีข้อจำกัดด้านอุปกรณ์ ระบบอินเทอร์เน็ต ทักษะของครู และความเป็นมาตรฐานของการประเมิน 5) สภาพการนิเทศภายในด้านการสร้างวินัยเชิงบวก พบว่า การนิเทศและการประเมินยังขาดความเป็นระบบ ความเข้าใจของครูและผู้ปกครองยังไม่ทั่วถึงจึงควรพัฒนาเครื่องมือมาตรฐาน การติดตามผล และความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง

2. การศึกษาแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4

แนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี พบว่า 1) แนวทางการนิเทศภายในด้านการมุ่งนำการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี เริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบันอย่างเป็นระบบ โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผ่านการสังเกตการสอน การประชุมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการประเมินผลเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาห้องเรียนให้สอดคล้องกับบริบทจริง การวางแผนและดำเนิน การนิเทศเน้นการมีส่วนร่วม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง การนิเทศดำเนินการผ่าน PLC การให้คำปรึกษา และการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยกำหนดเป้าหมาย ปฏิทิน และผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน อตถจริยา เปยยวัชชะ และสมานัตตตาช่วยเสริมสร้างการสนับสนุนทรัพยากร การช่วยเหลืออย่างจริงใจ การสื่อสารเชิงบวก และการทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาค ส่งผลให้การนิเทศเอื้อต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียนคุณภาพอย่างยั่งยืน 2) แนวทางการนิเทศภายในด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน เริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของครู โดยร่วมกันวิเคราะห์ความเชื่อมโยงมาตรฐาน ตัวชี้วัด และสมรรถนะผู้เรียน จากนั้นวางแผนการนิเทศแบบมีส่วนร่วมผ่าน PLC และการอบรมเชิงปฏิบัติการ มุ่งเน้นการให้คำปรึกษาการโค้ช และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงกัลยาณมิตร การประเมินและรายงานผลใช้เกณฑ์และเครื่องมือมาตรฐานเดียวกัน เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยสามารถดำเนินการโดยผู้อำนวยการสถานศึกษาใช้ ทาน สนับสนุนทรัพยากร ความรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่จำเป็นแก่ครู ใช้เปยยวัชชะในการนิเทศ ให้คำปรึกษาและสะท้อนผลอย่างสร้างสรรค์ เสริมกำลังใจแก่ครู ใช้ อตถจริยาโดยลงมือช่วยเหลือ แนะนำ และโค้ชครูในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงมาตรฐาน ตัวชี้วัด และสมรรถนะผู้เรียน และใช้ สมานัตตตา สร้างการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน PLC อย่างเสมอภาค ส่งผลให้การนิเทศเกิดความร่วมมือ พัฒนาคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ และเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพอย่างยั่งยืน 3) แนวทางการนิเทศภายในด้านการวิจัยในชั้นเรียน เริ่มจากการวางแผนและกำหนดเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการวิจัยของครูอย่างเป็นระบบการปฏิบัติการนิเทศเน้นการให้คำปรึกษา การโค้ช และ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน PLC เพื่อส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้จริง การประเมิน และรายงานผลใช้ข้อมูลจากกระบวนการวิจัยและการนำไปใช้ในชั้นเรียน เพื่อนำผลย้อนกลับมาปรับปรุงการนิเทศอย่างต่อเนื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน เปยยวัชชะ อตถจริยา และสมานัตตตา ช่วยเสริมการสนับสนุนทรัพยากร การสื่อสารเชิงบวก การช่วยเหลือ และการมีส่วนร่วม ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาการสอนและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน 4) แนวทางการนิเทศภายในด้านการใช้ ICT เพื่อการสอนและสนับสนุนการสอน การนิเทศมุ่งส่งเสริมให้ครูบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ผ่านการนิเทศแบบร่วมมือ การอบรม และ PLC โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาสนับสนุนทรัพยากร ระบบเทคโนโลยี และให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูอย่างต่อเนื่อง มีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้ ICT อย่างเป็นระบบ เพื่อนำข้อมูลย้อนกลับไปปรับปรุงการสอน การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาใช้ ทาน ในการสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ และทรัพยากรเทคโนโลยี ใช้ เปยยวัชชะ ในการสื่อสาร ให้คำแนะนำ และสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูในการพัฒนาทักษะดิจิทัลส่งเสริม อตถจริยา ผ่านการอบรม การนิเทศแบบร่วมมือ และ PLC เพื่อพัฒนาการใช้ ICT อย่างเป็นรูปธรรมและยึดหลัก สมานัตตตา ในการมีส่วนร่วม ติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นธรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน 5) แนวทางการนิเทศภายในด้านการสร้างวินัยเชิงบวก ส่งเสริมการสื่อสารเชิงบวกและการเสริมแรงที่เหมาะสม เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่นและปลอดภัย ผู้อำนวยการสถานศึกษาและคณะครูดำเนินการนิเทศแบบร่วมมือผ่านการสังเกต การให้คำปรึกษา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน PLC มีการติดตามและประเมินผลพฤติกรรมเชิงบวกอย่างเป็นระบบ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงการจัดการชั้นเรียนและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 มุ่งใช้ ทาน และ อตถจริยา ในการเอื้ออาทร ช่วยเหลือ และสนับสนุนนักเรียนอย่างเหมาะสมใช้ เปยยวัชชะ ในการสื่อสารเชิงบวก สร้างความเข้าใจ ความไว้วางใจ และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้เรียนยึดหลัก สมานัตตตา ปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างเสมอภาค ส่งเสริมบรรยากาศห้องเรียนที่อบอุ่น ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้

3. การนำเสนอแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4

จากการนำเสนอร่างแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ชื่อเรื่อง 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ของแนวทาง 4) แนวทางการดำเนินงาน และ 5) การติดตามและประเมินผล ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่มซึ่งทุกคนเห็นว่ามีเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ และมีโครงสร้างตามองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ คือ 1) แนวทางการนิเทศภายในด้านการมุ่งนำการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียนคุณภาพ มุ่งเน้นให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาและคณะครูร่วมกันศึกษาสภาพปัจจุบัน วิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบพร้อมสนับสนุนทรัพยากร และโอกาสในการพัฒนาตามหลักทาน การนิเทศมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมผ่าน การประชุม PLC การให้คำปรึกษา และการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยยึดหลักอตถจริยาในการช่วยเหลือครูอย่างจริงใจ ควบคู่กับการสื่อสารเชิงบวกตามหลักเปยยวัชชะ เพื่อสะท้อนผลและสร้างขวัญกำลังใจ จากนั้นนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยการทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาคตามหลักสมานัตตตา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

เชิงบวกและพัฒนาห้องเรียนคุณภาพอย่างยั่งยืน 2) แนวทางการนิเทศภายในด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้รูปแบบอิงมาตรฐาน มุ่งเน้นให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาและคณะครูร่วมกันศึกษาสภาพปัจจุบัน วิเคราะห์การเชื่อมโยงมาตรฐาน ตัวชี้วัด และสมรรถนะผู้เรียน พร้อมสนับสนุนทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ตามหลักทฤษฎีบทการนิเทศเน้นการมีส่วนร่วมผ่าน PLC การอบรม การให้คำปรึกษา และการโค้ชอย่างใกล้ชิด โดยยึดหลักอัตถจริยาในการช่วยเหลือครูอย่างเป็นรูปธรรม ควบคู่กับการสื่อสารเชิงบวกตามหลักเปย์วัชชะ เพื่อสร้างความเข้าใจและขวัญกำลังใจ การติดตาม ประเมิน และสะท้อนผลดำเนินการอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคตามหลักสมานัตตตา เพื่อนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับมาตรฐาน และเกิดห้องเรียนคุณภาพอย่างยั่งยืน 3) แนวทางการนิเทศภายในด้านการวิจัยในชั้นเรียน มุ่งเน้นให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาและคณะครูร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมายการพัฒนางานวิจัย เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการวิจัยของครูอย่างเป็นระบบ การนิเทศมุ่งเน้นการให้คำปรึกษา การโค้ช และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน PLC โดยสนับสนุนองค์ความรู้ เครื่องมือ และทรัพยากรตามหลักทฤษฎีบทการใช้เปย์วัชชะในการสื่อสารและสะท้อนผลอย่างสร้างสรรค์ เสริมแรงจูงใจแก่ครู ควบคู่กับอัตถจริยาในการช่วยเหลือและติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างใกล้ชิด และยึดหลักสมานัตตตาในการทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาค เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงการนิเทศอย่างต่อเนื่อง อันส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการสอนและห้องเรียนคุณภาพอย่างยั่งยืน 4) แนวทางการนิเทศภายในด้านการใช้ ICT เพื่อการสอนและสนับสนุนการสอน มุ่งส่งเสริมให้ครูบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมผ่านการนิเทศแบบร่วมมือ การอบรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน PLC โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ ระบบเทคโนโลยี และทรัพยากรที่จำเป็นตามหลักทฤษฎีบทการใช้เปย์วัชชะในการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ตามหลักเปย์วัชชะ เพื่อเสริมขวัญกำลังใจและพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานเน้นอัตถจริยาผ่านการลงมือช่วยเหลือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบร่วมมือ พร้อมยึดหลักสมานัตตตาในการมีส่วนร่วม ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลอย่างเป็นธรรม เพื่อนำข้อมูลย้อนกลับไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน 5) แนวทางการนิเทศภายในด้านการสร้างวินัยเชิงบวก มุ่งส่งเสริมการสื่อสารเชิงบวกและการเสริมแรงที่เหมาะสม เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น ปลอดภัย และเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาและคณะครูดำเนินการนิเทศแบบร่วมมือ ผ่านการสังเกต การให้คำปรึกษา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน PLC ควบคู่กับการติดตามและประเมินผลพฤติกรรมเชิงบวกอย่างเป็นระบบ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงการจัดการชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เน้นการใช้ทานและอัตถจริยาในการเอื้ออาทร ช่วยเหลือ และสนับสนุนนักเรียนอย่างเหมาะสม ใช้เปย์วัชชะ ในการสื่อสารเชิงบวก สร้างความเข้าใจและความไว้วางใจระหว่างครูและผู้เรียน และยึดหลักสมานัตตตาในการปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างเสมอภาค ส่งผลให้เกิดวินัยเชิงบวกและห้องเรียนคุณภาพอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 4 มีผลการวิจัยที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการณ์เทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

สถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีการนิเทศภายในที่มุ่งขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียนคุณภาพ โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และสนับสนุนการทำงานร่วมกันของครูผ่านกระบวนการ PLC สะท้อนว่าภาวะผู้นำที่ชัดเจนและการมีส่วนร่วมของครูเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาห้องเรียน อย่างไรก็ตาม ภาระงานและข้อจำกัดด้านเวลาของครูทำให้การติดตามผลยังไม่ต่อเนื่อง ด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน พบว่า มีการนิเทศอย่างเป็นระบบผ่านการประชุม อบรม และนิเทศแบบร่วมมือ ช่วยให้ครูมีแนวทางชัดเจนขึ้น แต่ยังคงเน้นการตรวจเอกสารเป็นหลัก ส่งผลให้ครูบางส่วนขาดความเข้าใจเชิงลึก จึงควรพัฒนาการนิเทศเชิงให้คำปรึกษา และการโค้ชมากขึ้น ด้านการวิจัยในชั้นเรียน สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูนำผลวิจัยไปใช้พัฒนาการสอนจริง แม้ช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย แต่ยังคงขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากภาระงานสูงและขาดผู้เชี่ยวชาญสนับสนุน ด้านการใช้ ICT พบว่าการนิเทศช่วยกระตุ้นการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดด้านอุปกรณ์ อินเทอร์เน็ต และทักษะดิจิทัลของครู ยังเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพสูงสุด ด้านการสร้างวินัยเชิงบวก พบว่าการนิเทศที่เน้นการสื่อสารเชิงบวกช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนดีขึ้น แต่ยังคงต้องพัฒนาเครื่องมือและระบบติดตามผลให้ชัดเจน โดยสรุป การนิเทศภายในทั้ง 5 ด้านครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาห้องเรียนคุณภาพ แต่ยังมีข้อจำกัดร่วมด้านภาระงาน ความต่อเนื่อง และทรัพยากร ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของจิตรา มาศ คำดีบุญ (2567 : 45-66) และสุกัญญา ลิ้มเจริญ (2563 : 23-37) ที่ชี้ว่าการนิเทศแบบมีส่วนร่วมและใช้ PLC อย่างเป็นระบบ เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน และงานวิจัยของ จันตรา ชื่นใจ (2566 : 31-43) พบว่า การนิเทศภายในที่มีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูผ่านการพัฒนาโมเดลนิเทศแบบมีส่วนร่วม มีผลในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่แสดงว่าการทำงานร่วมกันและการสนับสนุนจากผู้นำสถานศึกษามีส่วนช่วยให้ห้องเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก

2. แนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

แนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 เข้ากับกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การปฏิบัติการนิเทศ และ 4) การประเมินผลและรายงานผล ควบคู่กับการพัฒนาห้องเรียนคุณภาพ 5 ด้าน ได้แก่ การมุ่งนำการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน การวิจัยในชั้นเรียน การใช้ ICT เพื่อการสอน และการสร้างวินัยเชิงบวก การกำหนดหลักการทำงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน : การให้ เปยยวัชชะ : วาจาเป็นที่รัก อตถจริยา : การประพฤติประโยชน์ และสมานัตตตา : การวางตนสม่าเสมอ ทำให้กระบวนการนิเทศมีลักษณะเชิงพัฒนา มากกว่าการควบคุมตรวจสอบ กล่าวคือ ผู้บริหารสนับสนุนทรัพยากรและโอกาสแก่ครู (ทาน) ใช้การสื่อสารเชิงบวกและสร้างสรรค์ (เปยยวัชชะ) ลงมือช่วยเหลือและทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง (อตถจริยา)

และปฏิบัติต่อครูอย่างเสมอภาค (สมานัตตตา) ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจ แรงจูงใจ และความร่วมมือในการพัฒนาห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เน้นความเกื้อกูลและความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการนิเทศที่มีโครงสร้างชัดเจน จึงช่วยให้การพัฒนาห้องเรียนเกิดความยั่งยืนและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานของเยาวดี ภูนิละมัย (2568 : 261-269) ที่พบว่าภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู การสนับสนุนทรัพยากร และการประเมินผลอย่างเท่าเทียม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สะท้อนว่าแนวทางการนิเทศภายในที่ยึดหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นฐาน สามารถเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

3. นำเสนอและประเมินแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

แนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบครอบคลุมกระบวนการนิเทศภายใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การปฏิบัติการนิเทศ และ 4) การประเมินผลและรายงานผล ควบคู่กับการพัฒนาห้องเรียนคุณภาพ 5 ด้าน ได้แก่ การมุ่งนำการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน การวิจัยในชั้นเรียน การใช้ ICT เพื่อการสอน และการสร้างวินัยเชิงบวก โดยกำหนดหลักการดำเนินงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน เปยยวัชชะ อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นฐานในการปฏิบัติผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า แนวทางดังกล่าวมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแนวทางที่พัฒนาขึ้นมีโครงสร้างชัดเจน เชื่อมโยงกระบวนการนิเทศกับเป้าหมายห้องเรียนคุณภาพอย่างเป็นระบบ และใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นกลไกเสริมสร้างความร่วมมือ ความไว้วางใจ และแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู ส่งผลให้การนิเทศมีลักษณะเชิงพัฒนาและมุ่งผลลัพธ์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของบุญรัตน์ ไซยคำ (2565 : 51-68) ที่พบว่ารูปแบบการนิเทศที่เป็นระบบและเน้นการมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการวางแผนร่วมกัน การให้คำปรึกษา และการสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของนภา ขาลี (2565 : 2235-2250) ที่ชี้ว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ส่งเสริมการสนับสนุนบุคลากร การนิเทศเชิงกัลยาณมิตร การทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และการบริหารอย่างเสมอภาค ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน จึงอาจสรุปได้ว่า แนวทางการนิเทศภายในที่บูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ไม่เพียงมีความเหมาะสมเชิงทฤษฎี แต่ยังมีความเป็นไปได้เชิงปฏิบัติ สามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาห้องเรียนคุณภาพในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาระบบการนิเทศภายในโดยบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน เปยยวัชชะ อตถจริยา

และสมานัตตตา เป็นแนวทางในการนิเทศและพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันอย่างเกื้อกูลและนำไปสู่การพัฒนาห้องเรียนคุณภาพอย่างยั่งยืน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ควรส่งเสริมนโยบายพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและครูด้านการนิเทศเพื่อห้องเรียนคุณภาพ โดยกำหนดนโยบายพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้มีความรู้และทักษะด้านการนิเทศภายใน การใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน และการประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบ ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการจัดชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้สามารถนำแนวทางการนิเทศภายในไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดระบบรายงานผลและเผยแพร่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา เพื่อขยายผลแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไปสู่สถานศึกษาอื่นในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ระดับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการวางแผนและดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอน การกำหนดแผนการนิเทศที่ชัดเจน การดำเนิน กิจกรรมการนิเทศ และการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง

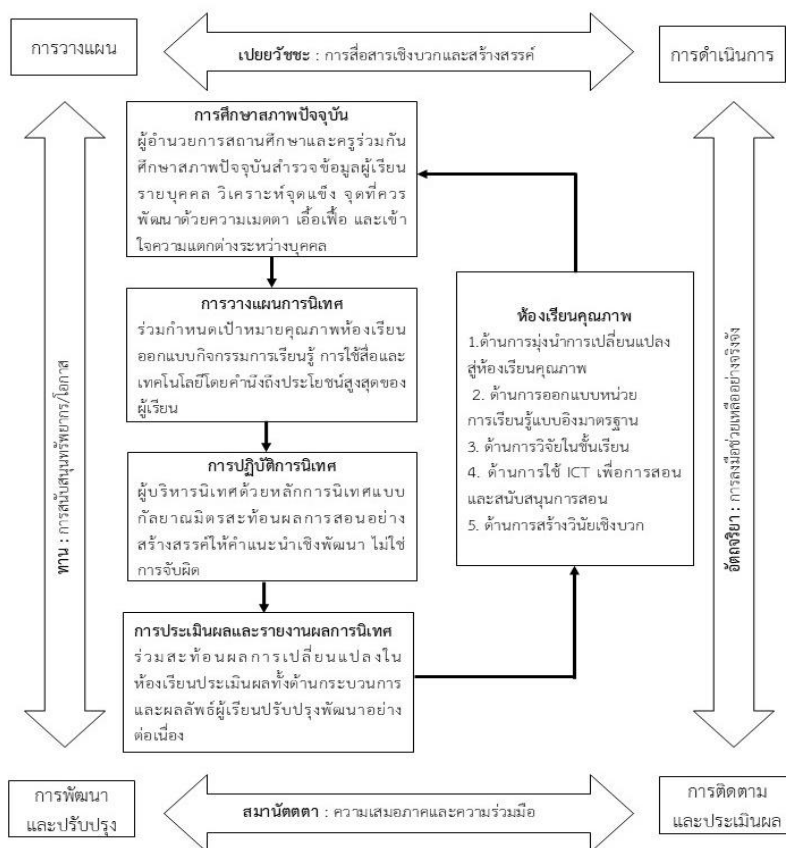
2.2 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรีและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเครือข่าย โดยจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดี การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพห้องเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ควรส่งเสริมให้ครูจัดตั้งและดำเนินกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ภายในสถานศึกษาและกลุ่มเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การนิเทศและการจัดการเรียนการสอนตามหลักสังคหวัตถุ 4 และร่วมกันแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพรหมคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 4 มีการศึกษาเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การปฏิบัติการนิเทศ และ 4) การประเมินผลและรายงานผล ควบคู่กับการพัฒนาองค์ประกอบของห้องเรียนคุณภาพทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการมุ่งนำการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียน 2) ด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน 3) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน 4) ด้านการใช้ ICT เพื่อการสอนและสนับสนุนการสอน และ 5) การสร้างวินัยเชิงบวก ทั้งนี้ การบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ทาน : การให้ 2) เปยยวัชชะ : วาจาเป็นที่รัก 3) อตถจริยา : การประพฤติประโยชน์ 4) สมานัตตตา : การวางตนสม่ำเสมอ เข้ากับการนิเทศภายในช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันอย่างเกื้อกูล เกิดความไว้วางใจ ความร่วมมือ และ

ความเสมอภาคระหว่างผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะกรรมการนิเทศภายใน และครูผู้สอน ส่งผลให้กระบวนการนิเทศภายในดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกระบวนการบริหารงานคุณภาพ ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล และการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่ององค์ความรู้ที่ได้จึงสะท้อนให้เห็นว่า การนิเทศภายในที่ยึดหลักคุณธรรมควบคู่กับหลักวิชาการ สามารถพัฒนาคุณภาพห้องเรียนและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน โดยสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- จันตรา ชื่นใจ. (2566). รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 12(2), 31-43.
- จิตรา มาศ คำดีบุญ. (2567). แนวทางการนิเทศภายในแบบผสมผสานสำหรับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย. *วารสารวิจัย มข. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*, 12(2), 54-66.
- ทองดี สุรเตโช. (2548). *ราชบัณฑิตยพจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด*. กรุงเทพมหานคร: วัดราชโอรสาราม.

- นภา ซาลี. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 2235–2250.
- นาริรัตน์ บุญรอด, และคณะ. (2564). รูปแบบการนิเทศการสอนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูโรงเรียนบ้านวังปลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 6(2), 34–48.
- นิสสรณ์ กัณทษา. (2561). *การยกระดับคุณภาพการศึกษา: ห้องเรียนคุณภาพ*. พิจิตร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1.
- ปณณต์ ไชยคำ. (2565). รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างห้องเรียนคุณภาพสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 16(2), 51–68.
- เยาวดี ภูนิละมัย. (2568). ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 12(1), 261–269.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, 134(40 ก).
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553). *การนิเทศการสอน: Supervision of instruction* (พิมพ์ครั้งที่ 7). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิดารัตน์ เทพเสนา, และคณะ. (2567). การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานการศึกษา อำเภอตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์*, 6(4), 337–348.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน*. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์.
- อรุณรัช ศาสตรัสกุล. (2566). การนิเทศการศึกษาตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4. *มจร บาลีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์*, 9(3), 111–121.